

befejezetlen feladataira, itt tesz még néhány mozdulatot, máskor alkalmi felkéréseknek engedve villantja meg kivételes irodalmi tehetségét. Egyszer azonban a korszerűség nevében még üzen: közvetlenül halála előtt írja meg a nemrégiben Németh G. Béla által is méltatott különös esszejét, akár szellemi végrendeletének is felfogható írását MA, TEGNAP, TEGNAPELŐTT címmel. Ezt a művet különleges pozíciója miatt már nem lehet az avantgárd felől kisajátítani, benne a nagyszámú hivatkozás is csak epizódja annak a számvetésnek, melyet a pályáját lezáró tudós az új líráról szóló eszmefuttatásában megtesz. UTÓVÉDHARC ÉS REVÍZIÓ alcímét azonban témánk felől sem lehet elkerülni. Mert ahogy az előző fogalom a hagyományos poétika időtálló eredményeit őrzi és rögzíti – a „*revízió*” gondolatában a modernitás szellemének átütő élménye munkál, persze az avantgárd tapasztalataitól sem függetlenül. Mivel az az irodalom, mely – Barta terminusait idézve – „*nem euklideszi szférában*” fogalmazódik, problematikussá teszi a szó funkcióját, „*posztverbális*” anyagokkal dolgozik, atematikus műveket fogalmaz, közléseit „*dekódolja*”, „*atmoszferikus jelbeszédben*” él, s melyben a hagyományos technikák redukciója mellett elemi erővel lép fel egy új esztétikai tényező, „*a viszonyítások gazdagsága*” – nos ez az irodalom már régóta nem az, melyről egykori beidegződések, bevált sablonok alapján mai napig is beszélünk.

Barta János avantgárdról írt gondolatai – a tudományos kutatások természeténél fogva, a specializáció szükségszerű időszakában – nemigen válnak a téma meghatározó felismeréseivé. Maga sem gondolta ezt. Az út viszont, melyen eljutott ízlésvilágának korrigálásáig, a szellemi nyitottság korszerű normáig, modellértékű. Tanulságai a szaktudós maradandó eredményei mellé emelhetők, s miként munkásságának java, túlélik őt – mindnyájunk bátorítására és esendőségünk vigaszául.

Szabó T. Anna

PILLANATKÉPEK

Őrjöngve csivognak a fecskék,
körbevadásszák az eget.
Enni kell, bőven és sokat,
enni kell, míg lehet.

Most ki-ki magának eszik,
nem kell táplálni, végre, mást.
Gyakorolják a repülést:
a fordulást, a bukdosást.

Óriásnagy az óceán,
soknak utolsó ősze ez.
Esznek hát, kapkodva, mohón:
életért életet.

Pattogva szórja magvait
a tengerparton a rekettye.
Egy apró érintés elég,
hogy barna burkát felrepressze.

Bórszerű, száraz hüvelye
szétpattan, s akár egy parittyá:
sokáig titkolt magvait
most messze-messze elhajtja.

*

A tó felett örvögalamb száll,
tükörsima a sűrke víz.
Míntha minden egy helyben állna:
mozog, de mégsem változik.

Akár egy finom, régi pasztell.
Belül vagyok a kereten.
Az öröklétet félve méri
szívverésem, lélegzetem.

ÁRTÉR

Mohón párállik a csalán,
a zsíros páfrány és a zsurló.
Ostor a forró homokon:
tovaszisszen a vizisikló.

Tigriscsíkos, ujjbegynyi pók
fonalazza a rángó prédát.
Pici szél moccan, tekereg
az aljnövényzet sűrűjén át.

Vérével táplálja a föld
a ragadozó életet.
Az élők és holtak között
sötét nedvek keringenek.